

▲ Faşizm Kehanetleri
George Orwell
Çeviri: Aylin Onacak
Sel Yayıncılık
117 sayfa.

Sel Yayıncılık'ın 'Faşizm Kehanetleri' başlığıyla George Orwell'in yazılarını derlediği kitapta; siyaset ve edebiyattan İngiliz mutfağına, H.G Wells'in dünya devleti görüşünden en iyi çayın nasıl yapılacağına, Adolf Hitler'den faşizme, milliyetçilikten Gandhi'ye, Swift'in Gulliver'inin eleştirisinden Hitler'in Kavgam'ının eksiksiz çevirisinin incelenmesine uzanan düşünsel bir yolculuğun içinde buluyorsunuz kendinizi. Orwell aynı zamanda okuru, milliyetçilik üzerine geliştirdiği hakim paradigmın ötesine uzanan cesur fikirlerinin işliğinde yeniden düşünmeye davet ediyor.

'Milli biz' anlatısı

Hakim anlatıların bize sunduğu anlamıyla milliyetçilik ile etnisite arasında doğrudan bir bağlantı kuranz. Nitelikle milliyetçiliğin kökeni veya milliyetçilik olgusu dayanağını etnisiteden alır. Şöyle ki; etnisite üzerinden kültürel genellermelere vararak bir 'biz' yaratılır. Bu 'biz'in 'öteki'yi yaratmasının dışında en önemli özelliği devlette olan ilişkisidir. Kültür genelleştirilip tekrarlı olarak homojenleştirilir, tam bu aşamada politize edilip siyasi konjonktüre sokulan 'millilik' anlatısı kimi zaman da devletin ideolojik aygıtlarını kullanarak toplumun 'milli biz' gibi anlatılan içselleştirdiği süreci doğurur.

Ancak Orwell'in milliyetçilik anlayışı bu anlatının çok ötesinde sadece etnisite ve etnisitenin devlette olan ilişkisiyle açıklanan bir anlaşım değildir. Orwell, sözcüğü bilinen anlamının ötesine taşıyarak sadece millet veya coğrafi alanları sınırlardırmaz. Milliyetçilik sözcüğünne yüklediği anlamı iki temel görüşten alır. Birincisi, insanların böcekler gibi sınıflandırılabileceğini ve milyonlarca insanın bloklar halinde 'iyi' veya 'kötü' diye etiketlenebileceğini varsayıma alışkanlığı, ikinci ise insanın kendisini tek bir ulus veya birim özdeşleştirerek aidiyet duyduğu birimi yinin ve kötüün ötesine yerleştirerek onun çıkarlarına hizmet etmesi. Orwell'in kullandığı şekilde milliyetçilik anlayışı; komünizm, siyasi Katoliklik, siyonizm, antisemitizm, troçkistlik, pasifizm gibi hareketler ve eğilimleri içine alır. Bu eğilimler sadece hükümet veya ülkeye sadakat anlamına gelmemekte aynı zamanda;

Milliyetçilikten faşizme giden yol

George Orwell

gözüyle bakan kişidir. Beslediği milliyetçilik duygusu olumlu da olabilir, olumsuz da –yani zihinsel enerjisini desteklemeye de kullanabilir, karalamaya da; ama herhalükarda, düşünceleri her zaman galibiyete, yenilgiye, zafer'e ve küçük düşmeye yönelik. Tarihi, özellikle yakın tarihi büyük iktidar birimlerinin sonsuz şekilde yükselişi ve çöküşünden ibaret görür ve meydana gelen her olay ona kendi tarafının iyiye, nefret ettiği rakiplerin ise kötüye gittığının kanıtı gibi görünür... Milliyetçi güçlü tarafa birlik olmak gibi basit bir ilkeyle hareket etmez. Aksine, tarafını seçip, sonra o tarafın en güçlü olduğuna kendini ikna eder ve önündeki kanıtlar ezici olsa da inandığından vazgeçmeyebilir. Milliyetçilik kendini aldatmayla karışık bir iktidar açlığıdır. Her milliyetçi dürüstlükten en aleni şekilde sapmaya muktedirdir, ama aynı zamanda –kendinden büyük bir şeye hizmet ettiğinin bilincinde olduğundan – haklılığını sarsılmaz bir güven duyar.

Üç milliyetçilik tarzı

Orwell, milliyetçiliğin sadece siyasi bağlamda değil aynı zamanda estetik yargımızda özellikle de edebiyatla ilgili eleştirilerimizde önemli bir yer tuttuğunu savunur. Ona göre bir Hint milliyetçisinin Kipling'i ya da bir muhafazakârm Mayakovskî'yı okurken eserin değerini görmesi ve eğilimleriyle uyuşmayan bir kitabın hakkını teslim etmesi çoğu zaman imkansızdır. Orwell'in milliyetçiliğe getirdiği en önemli ve sıradışı yaklaşım ise; gelişen pek çok farklı milliyetçilik biçimlerinde ortaya çıkan farklı hatta görünürde karşıt düşünce akımlarının arasındaki benzer noktalardır. Chesterton'in örnek teşkil ettiği siyasi Katoliklik ile komünizmin, İskoç milliyetçiliği, siyonizm, antisemitizm ve troçkistlik arasında önemli benzerlikler vardır. Orwell ortaya koyduğu

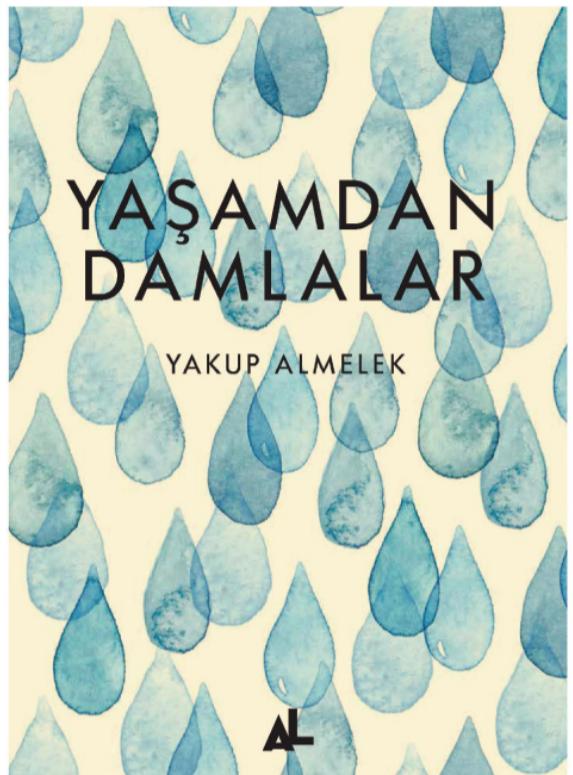
Yahudilik, İslam, Hristiyanlık, proletarya, beyaz ırk gibi inanış ve düşünüş biçimleri, sembolik/hayali ortak paylaşım kategorileri milliyetçilik duygusunun önemli birer nesnesi haline gelebilmektedir.

Orwell milliyetçiliği iktidar arzusundan ayrı tutmaz. Orwell' göre, her milliyetçinin değişim amaci, kendisine değil ama bireyselliğini içine gömmeyi seçtiği ulusa ya da herhangi başka birime daha fazla güç ve prestij kazandırmaktır. Milliyetçi her meseleye sadece ya da esasen, bir prestij yanı-

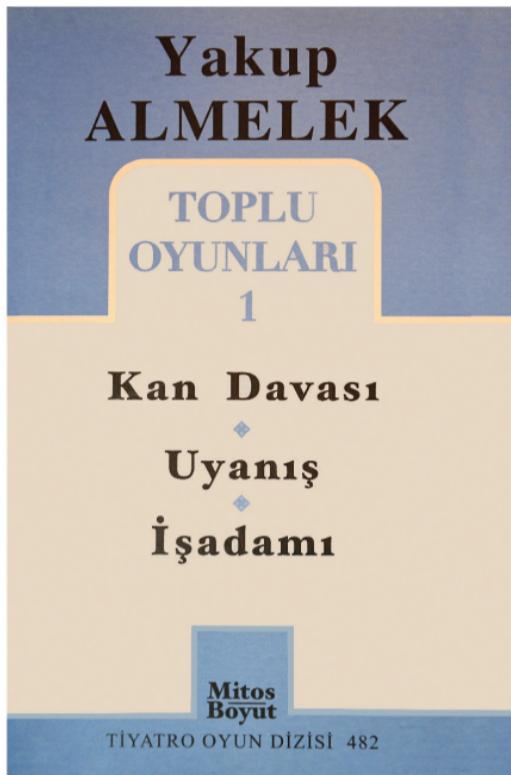
benzerlikler üzerinden hareketle küçük bir not düşerek belli başlı kurallar ortaya atar. Bu kuralların arkaplanı bütün milliyetçilik biçimlerinde ortak olan zihinsel alışkanlıkların incelenmesine dayanır. Sıvılandırmasını üç başlık altında (Pozitif Milliyetçilik, Aktarılan Milliyetçilik ve Negatif Milliyetçilik) verirken yelpazeyi biraz daha genişletecek; bu başlıklar altında yeni muhafazakârcılık, siyonizm, komünizm, renk duygusu, sınıf duygusu gibi konulara yer verir.

YAKUP ALMELEK KİTAPLARI SEÇKİSİ

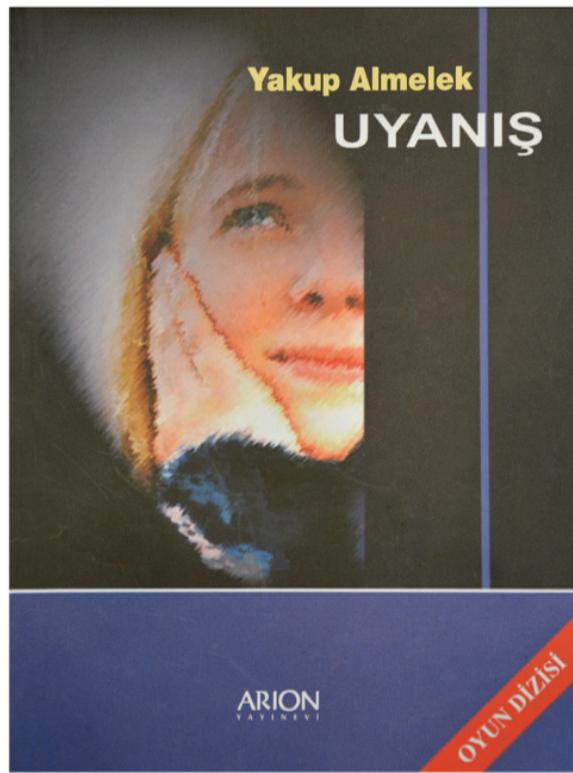
YAŞAMDAN DAMLALAR

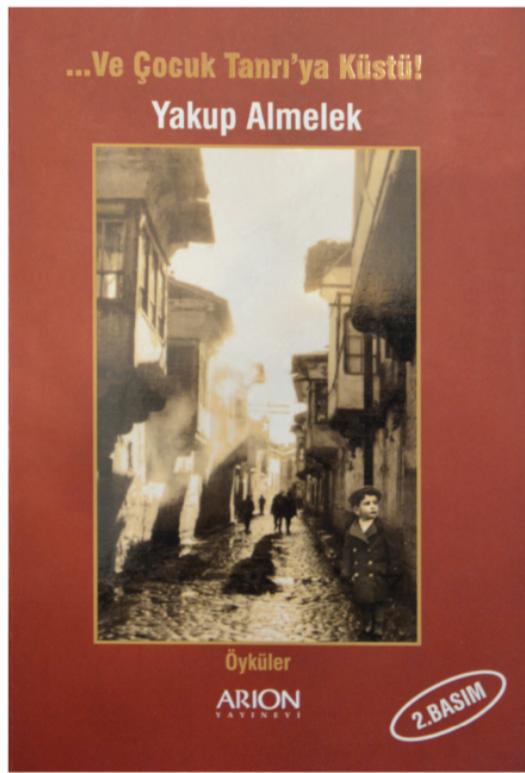
TOPLU OYUNLAR

UYANIŞ

VE ÇOCUK TANRIYA KÜSTÜ

Seçkin kitap fuarlarında!...

www.yakupalmelek.com